J TOLOO E BEHDASHT, School of Public Health, Yazd Shahid Sadoughi Univ Med Sci

ORIGINAL ARTICLE
Received:2019/04/06 *Accepted:2019/05/14*

The Relationship Between Satisfaction with Social Ecological Factors and Quality of Life in Malekan City in 2018

Seyed Saeed Mazloomi Mahmoodabad (Ph.D.)[1], Mahdi Rostampour(M.Sc.)[2], Mahdieh Nemayandeh (Ph.D.)[3], Mohammad Taghi Ghaneian(Ph.D.)[4]

1.Professor, Social Science Research Center of Health, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Science, Yazd, Iran.
2.Corresponding Author: M.Sc. Student in Human Ecology, Faculty of Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran. Email:mehdirostampoor1@gmail.com Tel:09149823801
3.Assistant Professor, Department of Epidemiology and Statistics, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.
4.Assistant Professor of Environmental Health, Faculty of Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

Abstrac

Introduction: Today, quality of life and its influential factors are among the most important challenges of urban life. Knowing the factors affecting the quality of life and the effort to promote these indices is necessary. In this research, social ecological components have been attempted to address the quality of life of people in Malekan City, Iran.

Methods: This descriptive-analytical study was conducted using two questionnaires: the 26-item Quality of Life Questionnaire and the Social Ecological Components Questionnaire developed by the researcher. The multistage sampling method was conducted. In the first stage, the clusters were counted and in the next stage, stratified sampling was performed. Questionnaires were completed in three months. After completing the questionnaires, data were entered into SPSS and statistical analysis was performed using ANOVA.

Results: The results showed that age and gender had no relationship with access to social ecological components. However, they were significantly correlated with occupation and education variables (P =0.0001). Regression analysis revealed that quality of life had a significant relationship between satisfaction with social components and access to these components (P = 0.0001). In other words, more access to social ecological components improved the individuals' quality of life.

Conclusion: According to the findings, it can be concluded that higher levels of access to social ecological components enhanced the people's quality of life. The ability to improve socioeconomic components improved the individuals' quality of life.

Keywords: Quality of Life, Social Ecological Components
Conflict of interest: The authors declared that there is no Conflict interest.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

This Paper Should be Cited as:
Author: Seyed Saeed Mazloomi Mahmoodabad , Mahdi Rostampour, Mahdieh Nemayandeh, Mohammad Taghi Ghaneian. The Relationship between Satisfaction with Social Ecological ……Tolooebehdasht Journal.2020;18(6):1-11.[Persian]

بررسی ارتباط رضایت از عوامل اکولوژیک اجتماعی باکیفیت زندگی مردم شهر ملکان درسال۱۳۹۷

نویسندگان :سیدسعیدمظلومی محمودآباد[۱]، مهدی رستم پور[۲]، مهدیه نماینده[۳]، محمدتقی قانعیان[۴]

۱.استاد مرکز تحقیقات علوم اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد، ایران.

۲.نویسنده مسئول:دانشجوی کارشناسی ارشداکولوژی انسانی،دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدصدوقی،یزد،ایران.تلفن تماس: ۰۹۱۴۹۸۲۳۸۰۱ Email:mehdirostampoor1@gmail.com

۳.استادیارگروه اپیدمیولوژی و آمار حیاتی،دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدصدوقی،یزد،ایران.

۴.استادگروه بهداشت محیط،دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد،ایران.

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی
دانشکده بهداشت یزد
سال هیجدهم
شماره ششم
بهمن و اسفند ۱۳۹۸
شماره مسلسل: ۷۸

تاریخ وصول: ۱۳۹۸/۰۱/۱۷
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۲/۲۴

چکیده

مقدمه:امروزه بحث کیفیت زندگی وعوامل ناثیر گذاربرآن، یکی از چالش های زندگی شهری است.شناخت عوامل تاثیر گذار برکیفیت زندگی و تلاش برای ارتقای این شاخص ها امری ضروری است.که دراین تحقیق سعی شده برنقش مولفه های اکولوژیک اجتماعی درکیفیت زندگی مردم شهر ملکان پرداخته شود .

روش بررسی: این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی است.برای گردآوری اطلاعات از دو نوع پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه ۲۶سوالی کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی(WHOQOL-BREF) و پرسشنامه مولفه های اکولوژیک اجتماعی که محقق ساخته است. روش نمونه گیری به صورت چند مرحله ای بود.مرحله اول خوشه ها سرشماری شده ومرحله بعد به صورت نمونه گیری طبقه ای نمونه گیری شد.تکمیل پرسشنامه ها سه ماه طول کشید و پس از تکمیل پرسشنامه ها ،داده ها در نرم افزار SPSS وارد شدند و تحلیل آماری بااستفاده ازآزمون آنالیز واریانس ورگرسیون انجام گردید.

یافته ها: نتایج نشان دادند که، که بین سن وجنس ومیزان دسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی رابطه ای وجود ندارد.ولی بامتغیرهای شغل وتحصیلات ارتباط داشتند؛ و از نظر آماری معنی دار بود($p=۰/۰۰۰۱$) . با استفاده از آزمون رگرسیون مشخص شد، بین رضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی ودسترسی به این مولفه ها وابعاد کیفیت زندگی رابطه آماری معنی داری وجود دارد ($p=۰/۰۰۰۱$). به طوری که هرچه افراد شرکت کننده درتحقیق ازدسترسی بیشتری به مولفه های اکولوژیک اجتماعی برخوردار بودند ، کیفیت زندگی بهتری داشتند.

نتیجه گیری:باتوجه به یافته ها می توان نتیجه گرفت که هرچه میزان دسترسی ورضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی بیشتر شود، کیفیت زندگی مردم بهتر می شود. لذا می توان با بهبود مولفه های اکولوژیک اجتماعی برکیفیت زندگی مردم افزود.

واژه‌های کلیدی: مولفه های اکولوژیک اجتماعی، کیفیت زندگی

این مقاله برگرفته از پایان نامه دانشجویی دردانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد است.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

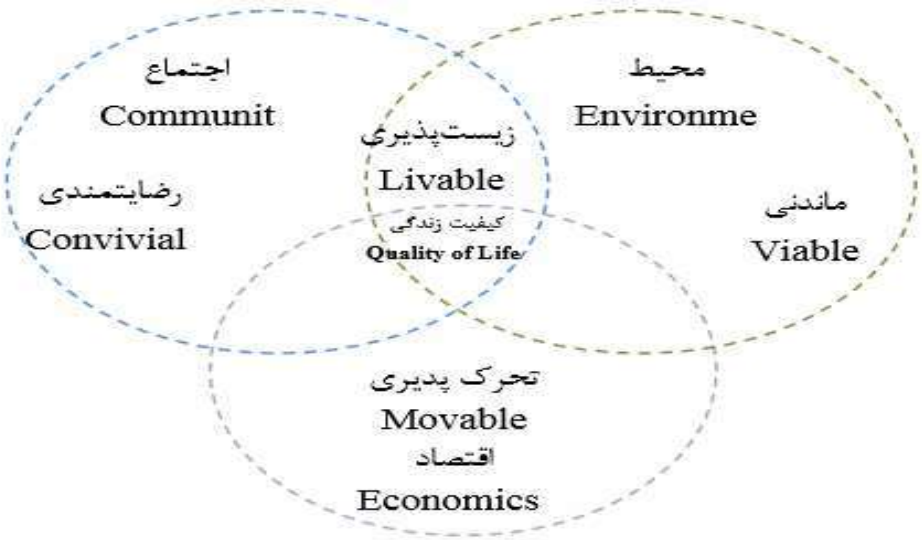
[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

مقدمه

کیفیت زندگی بر اساس برداشت و درک فرد از وضعیت زندگی خود در ارتباط با عوامل فرهنگی، اهداف، عقاید و باورهای او تعیین می شود. کیفیت زندگی، تحت تأثیر فاکتورهایی است که به زندگی ارزش داده و به ایجاد تجارب مثبت کمک می کند و برای افراد مختلف، معانی متفاوتی دارد . در طول بیست سال گذشته محققان بسیاری با توجه به روابط بین علوم اجتماعی و برنامه ریزی محیطی، سنجه‌های عینی محیطی و پاسخ‌های ذهنی مردم به آن ها (سنجه های ذهنی) را برای سنجش کیفیت محیطی پیشنهادکرده‌اند(۱) .

در پرتو نفوذ مفهوم کیفیت زندگی رویکردی جدید در شهرسازی شکل گرفته که معتقد است برنامه ریزی شهری باید به نیازهای روانی، محیطی، اجتماعی و اقتصادی مانند رضایت، شادمانی، امنیت، مسکن با کیفیت بالا، دسترسی به خدمات، امیدهای اشتغال، هویت اجتماعی، حس مکان علاوه بر اهداف کالبدی ـ کارکردی توجه داشته باشد(۲). فضای شهری، مکانی است که مناسبات چهره به چهره و ... در آنجا برگزار می شود، بنابراین می توان در کل نتیجه گرفت که حیات مدنی یا مدنیت حاصل مشارکت و روابط انسانی ـ اجتماعی مردم است که نماد سازنده آن فضاهای شهری است(۳). هم چنین سازمان بهداشت جهانی نیز علاوه بر متغیرهای سن و جنس و وراثت، سبک زندگی، ساختار اجتماعی محلی، محیط کار و سکونت فرد و وضعیت عمومی (اقتصادی ـ اجتماعی ـ فرهنگی) و محیطی را در تعیین وضعیت سلامت افراد موثر دانسته است(۴) .

متاسفانه توجه به مسائلی چون هویت و هویتمندی شهروندان و فضاهای شهری، حس مکانی، تعاملات اجتماعی و همبستگی و انسجام در فضای شهری، احساس امنیت عمومی و اجتماعی ... و زمینه هایی که می توان آن ها را ایجاد یا بهبود بخشید، به جرات می توان گفت در بخش عمده ای از برنامه ریزی های شهری کشور نادیده گرفته می شود(۵).

شکل ۱: مدل عوامل سهیم درکیفیت زندگی ازدیدگاه اکولوژی انسانی(کمپ و همکاران ۲۰۰۳)

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]
[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

باتوجه به مدل عوامل سهیم درکیفیت زندگی ازدیدگاه اکولوژی انسانی می توان مشاهده کرد که رضایتمندی ازدسترسی به مولفه های اکولوزیکی ومحیط زندگی ازعوامل سهیم درکیفیت زندگی می باشد.در بررسی مولفه های اکولوژیک اجتماعی هم رضایتمندی وهم محیط زندگی وتاثیر آنها درکیفیت زندگی مردم مورد ارزیابی قرار می گیرد.

توزیع نابرابر و نامتعادل منابع و امکانات، عامل تشنج و نابسامانی در گستره و سازمان فضایی شهر میباشد. که موجب محروم ماندن برخی شهروندان از امکانات و زیرساخت های شهری و پیامدهای منفی آن ها می باشداین الگوی توزیع نامناسب، جدایی گزینی های اکولوژیک و شکاف روزافزون و دو قطبی شدن مناطق و گروه های اجتماعی را در شهر سبب شده و دستیابی به مقدمات توسعه پایدار شهری را امکان ناپذیرمی سازد(۷).همچنین داس در سال ۲۰۰۸ ، در پژوهشی با عنوان "کیفیت زندگی شهری"، بر پارامترهای رشد هوشمند شهری تاکید دارد و بیان می دارد که ارتقاء دسترسی به نیازهای روزمره در سطح محلات، منجر به ارتقاءابعادکیفیت زندگی شهری می گردد(۸).درمطالعه دیگر قانع وهمکاران دریافتند مولفه های کالبد شهری بیشترین تاثیررا درکاهش کیفیت زندگی مردم رادارد(۹).ارتقای کیفیت محیط تاثیرعمده ای بررضایتمندی شهروندان ودرنتیجه سلامتی آنها داردوسلامتی ورفاه مردم یک شهرشاخص مهمی برای نشان دادن میزان موفقیت درسیاست های توسعه پایدار آن شهر است (۱۰).

هدف نهایی مادراین مطالعه برسی تاثیر مولفه های اکولوژیک اجتماعی مانند، دسترسی به مراکز زیرساختی، دسترسی به مساجد ومراکز بهداشت ودرمان، وضعیت بهداشت محله، کیفیت آب و... برکیفیت زندگی ومتعاقب آن بدین منظوراست که، مردم توان بهره مندی ازکیفیت زندگی مطلوب را داشته باشند به طوری که این زندگی علاوه برهدف داشتن لذت بخش تر هم شود و از طرفی این یافته ها کمکی درجهت بهبود این مولفه ها ودرنتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم شود.

روش بررسی

شهر ملکان واقع دراستان آذربایجان شرقی،دارای ۸۴۶۷ خانوار وجمعیت کل ۲۷۴۳۱ نفر می باشد که ازاین تعداد۱۳۹۲۳ نفررا مرد و ۱۳۵۰۸ نفررا زن شامل می شود.این شهر جزء یکی از شهرهای پرجمعیت اسنان می باشد (۱۱). شهر ملکان دارای چهار منطقه شهری می باشد و در هرمنطقه یک مرکز سلامت شهری مستقر است.حجم نمونه بااستفاده ازانحراف معیار کیفیت زندگی که برابر۳۸ و خطای نوع اول ۰/۰۶مساوی ۱۵۵نفر محاسبه شدو با احتساب ۲۰درصد احتمال امتناع از پاسخ دهی نمونه n=۱۸۰ محاسبه شد.

درشهرملکان چهارمرکز بهداشتی درچهارمنطقه شهری وجود دارد که تقریبا تعداد خانوارهای آن ها نزدیک به هم است . درابتدا خانوارهای هر مرکز شماره گذاری شدند وپس از انتخاب اولین شماره، خانوارهای بعدی بافاصله ۲۴خانوار انتخاب شدند .به طوری که ازهر مرکز ۴۵خانوار انتخاب گردید .اعضای هرخانواربررسی شدند وازدوگروه زیر ۴۰ سال وبالای ۴۰سال نمونه ها انتخاب شدند .سپس طبق جدول زمان بندی ازنمونه ها دعوت به عمل آمده وپرسشنامه ها تکمیل شدند .یک پرسشنامه، محقق ساخته در خصوص عوامل اکولوژیک اجتماعی می باشد که دارای۱۷ سوال ۵ مؤلفه ای می باشد وهرسوال دارای ۵حالت جوابدهی می باشد.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

برای به دست آوردن نمره خام ،نمرات برای هر حالت جوابدهی مشخص می شود به این صورت که برای جواب خیلی زیاد نمره ۵، زیادنمره۴، متوسط نمره ۳، کم نمره ۲ و برای جواب خیلی کم نمره ۱منظور می شود.

با توجه به تعداد سوالات که ۱۷سوال می باشد دامنه نمرات از۱۷الی۸۵ می باشد وتفاضل نمرات ۶۸ می شود که ازطریق فرمول نمره استاندارد به دست می آید.روایی پرسشنامه توسط ۵ استاد صاحب نظر مورد تایید قرار گرفت.

پایایی آن پس از تکمیل ۳۰ پرسشنامه توسط نمونه جامعه مورد مطالعه وسپس با آلفای کرونباخ ۰/۷۶۹پایایی پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت.پرسشنامه دیگر در خصوص کیفیت زندگی است که در این مطالعه از پرسشنامه ۶ مؤلفه ای کیفیت زندگی سازمان جهانی بهداشت فرم کوتاه ۲۶سوالی استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۴ حیطه سلامت جسمانی ، روانی ، محیطی و اجتماعی را با ۲۴ سوال پوشش می دهد (هر یک از حیطه ها به ترتیب دارای ۸ و ۶ و ۳سوال می باشد) و علاوه بر این ۲ سوال دیگر نیز دارد که به هیچ یک از حیطه ها تعلق نداشته و وضعیت سلامت و کیفیت زندگی را به شکل کلی مورد ارزیابی قرار می دهد.

براساس توصیه سازمان بهداشت جهانی در صورت از دست رفتن نمره یک آیتم در هردامنه ، از میانگین نمرات آیتم های دیگر همان دامنه به عنوان جایگزین نمره آیتم از دست رفته استفاده شد. و پس از محاسبه نمره خام میانگین بااستفاده ازتکنیک sum در نرم افزارspss هرحیطه جداگانه محاسبه شد. از جنبه ملاحظات اخلاقی شرکت در مطالعه اختیاری و با کسب رضایت ازافراد پرسش نامه ها تکمیل شدند. روایی وپایایی پرسشنامه قبلا انجام گرفته ومورد تایید قرار گرفته است.

البته دراین میان تعدادی ازنمونه ها درزمان ویزیت پایه که توسط کارکنان آن مرکز دعوت می شدند مورد پرسشگری قرار می گرفتند وتعدادی هم امتناع می کردند که دراین صورت ازخانوار قبل یابعد نمونه دیگری انتخاب می شدند. دونوع پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت.پس از تکمیل پرسشنامه ها ،داده ها در نرم افزار SPSS وارد شدند و سپس تحلیل آماری به صورت زیر انجام شد:

* برای مقایسه میانگین نمره مولفه های اکولوژیک اجتماعی و کیفیت زند گی با متغیرهای دموگرافیک (جنس وسن) ازآزمون آنالیز واریانس استفاده شد.در این آزمون ازسطح معنی داری وانحراف معیار ودربعضی موارد ازحدود اطمینان هم به کاربرده شد.

* برای مقایسه میانگین نمره مولفه های اکولوژیک اجتماعی و کیفیت زند گی با متغیرهای دموگرافیک (شغل، میزان تحصیلات) ازآزمون آنالیز واریانس وANOVA استفاده شد.

* برای بررسی ارتباط رضایتمندی ودسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی باکیفیت زندگی، از آزمون آماری همبستگی استفاده شده است. ارتباط آن ها ازطریق ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری بررسی شد.

یافته ها

در بررسی نتایج برخصوصیات جمعیتی و ارتباط دسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی با ابعاد کیفیت زندگی توجه شده است.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

و در این میان تاثیر میزان تحصیلات، سن و جنس درکیفیت زندگی شرکت کنندگان مورد بررسی قرار گرفته است.سازمان-های بین‌المللی مانند سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سازمان ملل(UN)، و برنامه توسعه سازمان ملل(UNDP)،هر یک سنجش های مورد نظر خود را در رابطه با کیفیت زندگی ارائه داده‌اند. اما تا به حال علوم رایج موفق به طراحی یک رویکرد ترکیبی که بتواند ابعاد متعدد شاخص‌های فیزیکی، فضایی و اجتماعی را بیان کند، نشده اند(۶).

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می شود بیشترین درصد مربوط به گروه سنی زیر۴۰ سال می باشد که درکل۶۳/۳درصدجمعیت نمونه راتشکیل می دهند . در این بین ۵۳/۳درصدرا مردان و۴۶/۷ درصد را زنان تشکیل می دهند. بیشترین پاسخ گویان متاهل بودند که درکل حدود ۶۳/۹درصد شرکت کنندگان را تشکیل می دادند و حدود ۳۵/۶ درصد از شرکت کنندگان مجرد بودند. بیشترین درصد پاسخ گویان لیسانس (۳۲/۲درصد) ودر بین مشاغل هم شغل آزاد (۳۰/۶ درصد) بیشترین درصد رابه خود اختصاص داده اند.

درجدول ۲ مشاهده می شود که میانگین نمره کیفیت زندگی شرکت کنندگان ۸۱ می باشد و با توجه به تعداد سوالات پرسشنامه کیفیت زندگی که ۲۶سوال می باشد؛ بالاترین نمره قابل اکتساب در هر پرسشنامه ۱۳۰ می باشد. میانگین مولفه های اکولوژیک اجتماعی شرکت کنندگان ۴۵/۸۲ می باشد که با توجه به تعداد سوالات پرشنامه که ۱۷سوال است و بالاترین نمره قابل اکتساب درهر پرسشنامه ۸۵ می باشد .

یافته ها نشان می دهد که در جنس مرد تعداد شرکت کنندگان ۹۶ و میانگین نمره کیفیت زندگی ۸۱/۵۸ و انحراف معیار ۱۸ودرجنس زن تعداد شرکت کنندگان ۸۴، میانگین ۸۰/۳۳ و انحراف معیار برابر۰/۶۱۲شده است.با توجه به مقدارسطح معنی داری ۰/۶۱۲ می توان بیان کرد که بین جنسیت و نمره کیفیت زندگی ارتباطی وجود ندارد.

ودر سن بالای ۴۰سال و زیر ۴۰سال انحراف معیار به ترتیب ۱۴/۴۴و۱۹/۳۳و سطح معنی داری برابر ۰/۰۰۸نشان می دهد که بین سن شرکت کنندگان ونمره کیفیت زندگی ارتباط آماری معنی دار وجودندارد.

باافزایش سطح تحصیلات نمره کیفیت زندگی افزایش می یابد. به طوری که نمره کیفیت زندگی درافراد فوق لیسانس وبالا، بیشترین (۸۸/۶۲) ودرافراد بی سواد، کمترین (۷۵/۱۷) می باشد وباتوجه به اینکه مقدار سطح معنی داری (۰/۵۱۵) می توان بیان کرد که بین سطح سواد شرکت کنندگان وکیفیت زندگی آنها ارتباط آماری معنی داری وجود دارد(p=۰/۰۰۰۱).

همچنین مشاهده می شود نمره کیفیت زندگی درافراد با شغل دارای درآمد نسبت به محصل، بیکاروخانه داربیشتر می شود واز نظر آماری هم معنی دار می باشد (P=۰/۰۳۰)یعنی افراد شاغل ودارای درامد کیفیت زندگی بهتری دارند.

بیشترین میانگین کیفیت زندگی در متغیر دموگرافیک شغل در بین کارمندان(۸۴/۷۰) وکمترین آن دربین بی کار مشاهده می شود(۷۰/۶۸).باتوجه به یافته های جدول۳ ضریب همبستگی بین نمره رضایت ازعوامل اکولوژیک وحیطه سلامت جسمی برابر۰/۵۹۱شده وبا سطح معنی داری ۰/۰۰۰۱نشان دهنده وجود رابطه مستقیم و معنی داربودن این ارتباط می باشد.

بدین معنی که با افزایش نمره عوامل اکولوژیکی اجتماعی، سلامت جسمی افزایش می یابد.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد مشخصات جمعیتی جامعه مورد بررسی

سن	فراوانی	درصد
زیر ۴۰سال	۱۱۴	۶۳/۳
بالای ۴۰سال	۶۶	۳۶/۷
کل	۱۸۰	۱۰۰
جنسیت		
مرد	۹۶	۵۳/۳
زن	۸۴	۴۶/۷
کل	۱۸۰	۱۰۰
وضعیت تاهل		
متاهل	۱۱۵	۶۳/۹
مجرد	۶۵	۳۶/۱
کل	۱۸۰	۱۰۰

جدول ۲: تحلیل وضعیت کیفیت زندگی ورضایتمندی ودسترسی به مولفه های اکولوژیکی

	بیشترین نمره کسب شده	کمترین نمره کسب شده	میانگین ± انحراف معیار
کیفیت زندگی	۱۱۵	۴۰	۸۱
مولفه های اکولوژیکی	۷۳	۱۷	۴۵/۸۲

جدول۳: بررسی ارتباط دسترسی به مولفه های اکولوزیک اجتماعی باابعاد کیفیت زندگی

	کیفیت زندگی							
	بعد سلامت روانی		بعد سلامت روان		بعد سلامت اجتماعی		بعد سلامت جسمی	
	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی	سطح معنی-داری	ضریب همبستگی	سطح معنی-داری	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
مولفه های اکولوژیک اجتماعی	۰/ ۵۹۱	۰/۰۰۰۱	۰/۵۹۹	۰/۰۰۰۱	۰/۵۳۳	۰/۰۰۰۱	۰/۷۶۸	۰/۰۰۰۱

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

ضریب همبستگی پیرسون بین نمره رضایت ازعوامل اکولوژیک وحیطه سلامت روانی برابر۰/۵۹۹شده و با سطح معنی داری ۰/۰۰۰۱نشان دهنده وجود رابطه مستقیم و معنی داربودن این ارتباط می باشد. بدین معنی که با افزایش نمره عوامل اکولوژیکی اجتماعی، سلامت روانی مردم بهترمی شود.

ضریب همبستگی پیرسون بین نمره رضایت ازعوامل اکولوژیک و حیطه سلامت اجتماعی برابر۰/۵۳۳شده و با سطح معنی داری ۰/۰۰۰۱نشان دهنده وجودرابطه مستقیم و معنی داربودن این ارتباط می باشد. بدین معنی که با افزایش نمره عوامل اکولوژیکی اجتماعی، سلامت اجتماعی افزایش می یابد و ضریب همبستگی پیرسون بین نمره رضایت ازعوامل اکولوژیک وحیطه سلامت محیط برابر۰/۷۶۸شده و با سطح معنی داری ۰/۰۰۰۱نشان دهنده وجودرابطه مستقیم قوی و معنی داربودن این ارتباط می باشد. بدین معنی که با افزایش نمره عوامل اکولوژیکی اجتماعی ، سلامت اجتماعی افزایش می یابد.باتوجه به یافته های همبستگی می توان بیان کرد که بین دسترسی و رضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی باکیفیت زندگی ارتباط وجود دارد و این همبستگی در دسترسی متوسط ودررضایتمندی بالا می باشد، یعنی با افزایش میزان دسترسی و رضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی، نمره کیفیت زندگی بهترمی شود.

طبق یافته های جدول ۴، باتوجه به اینکه تعداد سوالهای پرسشنامه مولفه های اکولوژیک اجتماعی ۱۷می باشد، ازاین تعداد ۵سوال به دسترسی وتعداد ۱۲سوال به رضایتمندی از مولفه های اکولوژیک اجتماعی اختصاص می یابد که با استفاده ازآنالیزآماری همبستگی ، مقدار سطح معنی داری بین دسترسی ورضایتمندی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی وکیفیت زندگی در هر دو مورد ۰۰۰۱ /۰و مقدار ضریب همبستگی پیرسون دردسترسی ورضایتمندی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی وکیفیت زندگی به ترتیب ۰/۵۸۲ و۰/۷۳۴به دست آمده است. لذا می توان بیان کرد که، بین دسترسی و رضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی با کیفیت زندگی ارتباط وجود دارد و این همبستگی در دسترسی متوسط ودررضایتمندی بالا می باشد، یعنی با افزایش میزان دسترسی و رضایتمندی از مولفه های اکولوژیک اجتماعی، نمره کیفیت زندگی بهترمی شود.

جدول ۴: بررسی ارتباط نمره دسترسی ونمره رضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی باکیفیت زندگی

	کیفیت زندگی	
	سطح معنی داری	ضریب همبستگی پیرسون
دسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی	۰/۰۰۰۱	۰/۵۸۲
رضایتمندی ازمولفه های اکولوژیک اجتماعی	۰/۰۰۰۱	۰/۷۳۴

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

بحث و نتیجه گیری

کیفیت زندگی مفهومی پیچیده و چند بعدی در رابطه با وضعیت اجتماع،در یک مقیاس جغرافیایی معین است که هم متکی به شاخص های محیطی وهم شاخص های اکولوژیک اجتماعی است.

بنابر این مفهوم کیفیت زندگی می تواند به عنوان ابزاری نیرومند جهت نظارت بر برنامه ریزی توسعه در جامعه استفاده شود و به برنامه ریزان جهت نظارت براجتماع، ارزیابی اثر بخشی و کارایی سیاست ها و برنامه های فعلی و تدوین برنامه ای جدید کمک کند، زیرا ابعاد مختلف اجتماعی ، اقتصادی، محیطی و سلامت جامعه را در بر می گیرد.

درسال ۱۹۹۴دردومین کنفرانس محیط وسلامت که درهلینسکی برگزار شد برای اولین باربه اهمیت سلامت شهری واولویت دادن به آن نسبت به سایرامور پرداخته شد(۱۲). به طوری که توجه به موضوع سلامت برمحوربرنامه ریزی شهر سالم هدایت داده شده است (۱۳).

درواقع یکی ازعوامل تاثیرگذاردرکیفیت زندگی مربوط به بافت شهروعناصری مانند خصوصیات محله ای ، وضع الگوی خیابان هاو... می باشد(۱۴).

وضعیت شاخص های کیفیت زندگی و میزان رضایتمندی ودسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی شهری، خانوارهای شهرملکان درحد متوسطی است.

به همین دلیل برنامه ریزی و مدیریت مشارکت دولت و مردم در جهت ارتقای کیفیت زندگی وبهبود دسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی امری ضروری است.یافته ها نشان می دهد، میزان دسترسی وبه دنبال آن رضایتمندی از مولفه های اکولوژیک اجتماعی تاثیر مستقیم و قوی برکیفیت زندگی مردم می گذارد. درمطالعه ای که درشهرستان گوهدشت انجام گرفته مشخص شد که فاکتورهای محیط شهری وکیفیت خدمات شهری ، باکیفیت زندگی مردم شهرکوهدشت همبستگی داشت. مطالعات قبلی دراین خصوص درشهر ملکان وجود ندارد واین پژوهش رابطه معنی داری رابین دسترسی به مولفه های اکولوژیک اجتماعی وکیفیت زندگی مردم شهر ملکان را بیان می کند.می توان گفت بابهبود مولفه های اکولوژیک اجتماعی، کیفیت زندگی مردم بهبود می یابد. این درسایه بهبود میزان دسترسی به خدمات عمومی ، اصلاح وبهبود بافت شهر واهمیت دادن به بهداشت محیط زندگی و...امکان پزیر است .

یافته هانشان می دهد که میزان تحصیلات ، تاثیر زیادی دربهبود کیفیت زندگی مردم می گذارد، بنابراین توجه به آموزش وارتقای تحصیلی مردم ، همواره باید مد نظر قرار گیرد .همچنین نقش شغل درارتقای شاخص کیفیت زندگی، بارز ومشهود است ،بنابرین ایجاد زیر ساخت های شغلی وبه دنبال آن کارآفرینی وتوجه به فارغ التحصیلات باید به عنوان یک اولویت درسیاست های شهرستان مدنظر قرار گیرد.

یافته ها نشان دادند که ابعاد کیفیت زندگی با دسترسی ورضایتمندی مولفه های اکولوژیک اجتماعی همبستگی دارند. واین همبستگی دربعد جسمی ، بعد روانی وبعد روابط اجتماعی به طور متوسط وبابعد محیطی به صورت قوی می باشد .

ازطرفی طبق یافته ها، مشخص شد بین دسترسی به مولفه های اکولوزیک اجتماعی ومیزان کیفیت زندگی ارتباط قوی ومعنی داری وجود دارد . مشخص شد که مردم شهر ملکان ازکیفیت زندگی متوسطی برخوردارند واین درحالی است که دسترسی

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

مردم به مولفه های اکولوژیک اجتماعی هم درحد متوسط می باشد .بنابرین نتیجه گیری می شود که هرچه شاخص های مولفه های اکولوژیکی اجتماعی ارتقاء یابد به صورت مستقیم درارتقای وبهبود کیفیت زندگی مردم اثر می گذارد .بنابراین توسعه زیرساخت ها وارتقای دسترسی به این مولفه ها باید دربرنامه ریزی های استانی وشهرستانی لحاظ شده وبهبود یابد .

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله اعلام می دارند که هیچ گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

تقدیر وتشکر

بدینوسیله ازکلیه پرسنل مرکز بهداشت شهرستان ملکان که مارادرانجام این مطالعه یاری نمودند، کمال تشکر بعمل می آید .

References

1-Hossein M, Siran Ez. Investigating the Impact of Border Markets on the Quality of Life of Provincial Villagers. Scientific publications of Tehran University.2014: 6(2);255-78.[Persian]

2-Dehdari T, Heidarnia A, Ramezankhani A, Sadeghian S, Ghofranipour F, Etemad S, et al. Planning and evaluationof an educational intervention programme to improve life quality in patients after coronary artery bypass graft-surgery according to Precede-proceed mode.2018:7(3);105-10. [Persian]

3-Van Kamp I, Leidelmeijer K ,Marsman G, De Hollander A. Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. Landscape and urban planning. 2003;65(1-2):5-18.

4-Kokbaye A, Pour Jafar M, Damage AH. Planning the quality of urban life in urban centers. definitions and indicators. Urban Planning. 2005; 12 (4): 6-13. [Persian]

5-SaharbEinifar A. Foundations of Urbanism. Arman Shahr Architecture and Urban. Design.2014; 3:4-8. [Persian]

6-Hossein M, Siran Ez. Investigating the Impact of Border Markets on the Quality of Life of the Provincial Villagers. Scientific publications of Tehran University.2014;6(2); 255-78.[Persian]

7- Mirabadi M, Rajabi A, Hajilui M. Analysis of inequalities between urban areas based on social, economic and physical indices using quantitative and spatial models (case study: Mahabad city). Urban Management Studies. 2018; 9 (32): 69-85.[Persian]

8-Das D. Urban quality of life: A case study of Guwahati. Social Indicators Research. 2008;88(2):297-310.

9-Lee YJ. Subjective quality of life measurement in Taipei. Building and Environment. 2008;43(7):1205-1.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]

10- Sahar b.einifar a. Foundations of Urbanism. Arman Shahr Architecture and Urban Design2015; 3:4-8.[Persian]

11- Iran Me. National Accounts of Iran 1991-97, based on the National Accounts System 1993 (SNA 93).

12-Cheshme m, Parvizan, Alizadeh. Extraction and Measurement of Healthy City Indices in Ahwaz Octagonal Regions. Journal of Research and Urban Planning. 2017; 8 (29): 161-78.[Persian]

13-Kochtitzky CS, Frumkin H, Rodriguez R, Dannenberg A, Rayman J, Rose K, et al. Urban planning and public health at CDC. MMWR supplements.2006;55(2):34-8

14-Bahraini Se, Aminzade B. Urban Design in Iran: A New Attitude Academic Center for Scientific Information Database2006. (26):13-26.[Persian]

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-21]

[DOI: 10.18502/tbj.v18i6.2594]